

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

Sermones Estiuales De Tempore

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo x.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30616

De sacramēto eucharistie

Sic em lignum vite comestū vitā confer-
uabat vt pr̄ Gen. ij. sic diuina sapia ch̄us
Sap. iij. Lignum vite est his q̄ appēdēde
runt eā: z q̄ tenuerit eā beat̄. Prop̄ q̄ di-
cebat Jo. vj. Nisi manducaueritis carnē
filij hoīs non habebitis vitā in vobis.

Tertius est refectio seu abatio. Joā. vj.
Caro mea vere est cib. Sic em ait Rich.
in. iij. di. viij. Quēadmodū anie vegetati-
ue q̄ est formale p̄ncipiū naturalis vite
generabiliū z corruptibiliū de^o indidit po-
tentia generatiua p̄ quam res viuens effi-
cit/ z augmentatiua p̄ quāz augmentat: z
nutritiua p̄ quā ip̄a nutrit z in esse confer-
uat q̄diu viuit recuperando id qd̄ successi-
ue deperdit. Ita p̄ misericordiaz ch̄ist^o
inter sacramenta tria instituit p̄ quoz vnū
fit ania viuens vita sp̄iali. s. baptisimū:
p̄ aliud p̄ vita sp̄ialis auget z roborat. s.
p̄ sacramentū confirmatōis: per aliud autē
nutrit z conseruat. s. p̄ eucharistiam p̄ quā
reparat qd̄ quotidie de charitatis seruoze
deperdit. Et p̄pterea dat sub similitudine ci-
bi z pot̄. Per h̄ at reficit mēs hūana: qz
dum p̄ hoc sacm̄ sentit se tm̄ a deo amari
qz nobis mori voluit: z corpus suū sic mi-
serabiliter nobis tribuit: igne charitatis in-
flāmat: z in deū transformat. Jo ps̄ dicit.
Iusti epulent̄ z exultent z delectent̄ in le-
ticia. **Q**uart^o ē animaz fortificatio. Sic
em mētē roborat. vt cib̄ corp̄alis corp̄.
Nec mirū cum in illo sacramento p̄tineat
ille qui est fortissimus z potentissim^o. Nō
dubiū ergo qn̄ det quantū in se est: firmiter
p̄positum cauendi a futuris: z in bono p̄se-
uerandi. **E**xemplū narrat Cesari^o. q̄ in
ciuitate remensi miles qdam̄ consobrinaz
suam concubinā habebat zc. Vide in pri-
mo aduentuali sabbato ante quartā dñi-
cam aduentus.

Tertius ar. Aud. qm̄ eucharistie sa-
cramentū fructuosissimū est cur^o fru-
ctus omnib^o offer̄. Lauete ḡ ne p̄ negli-
gentiā vestram tantis fructib^o p̄emini: z
sic merito sitis increpandi. Nam dicit lex.
Dō p̄ me stat mihi imputari debet. ff. de
contrahenda emptiōe z venditiōe. l. Hec
vendiō. §. j. Et sic h̄ extra de constitui-
ōib^o. Si autē: non solum dolus sed etiā ne-
gligētia imputat. Audite. Si rex vobis
dimissit tunicā suam tali lege q̄ quicumq̄

qz ad eā confuget: honorem regi facies:
magnū l̄y r̄m̄ inde repositaret. Nōne li-
benti anio. Aut si q̄s negligeret. z sic fa-
me z egestate periret: nonne multū ess̄ i-
crepandus. Expone z applica notando il-
lud qd̄ dicit Seneca. Turpis est iactura
q̄ p̄ negligentia fit.

Sermo. x.

Qui mandu-
z c. Operamini nō cibum qui
perit: sed q̄ permanet in vitaz
eternā que filius hoīs dabit vobis. Hunc
em p̄ significauit deus. Jo. vj. Tria sunt
ibi notanda q̄ faciunt hunc cibū desiderā-
bilem. **P**rimū est duratiōis p̄petuitas:
cum dicit. Operamini nō cī. q̄ p̄. sed qui p̄-
ma. in vi. eternā. i. operando q̄rite non cū-
bus corporalem: sed magis sp̄ialem. **U**n-
dat. vj. Primū querite regnū dei. **S**e-
cundū est dationis liberalitas: cum dicit.
Quē filius homis dabit vobis. i. parat^o ē
dare. Alchūinus. Filius hoīs sc̄ipm̄ dat
nobis. vt nos in ip̄o z ip̄e in nobis mane-
at. **T**ertū est p̄missionis securitas: cui^o
dicit. Hunc em̄ pater s̄guit deus: iō p̄mis-
sio eius est segura. q. d. Ad hoc em̄ p̄ncipa-
liter cum assignauit z instituit mittendo i
mundū. vt daret vitam eternā mundo Jo
an. x. Ego veni vt vitam habeant: z abū-
danti^o habeant.

Qui māducat zc.
Primus ar. An eucharistia sit sepe su-
mēda: Q. sic. qz ei^o sūptiō ē fructuo-
sissima. **C**ōtra. **E**cclia solum semel in an-
no eucharistia sumere p̄cipit. Rūdet tho.
in. iij. di. xij. **A**orādo q̄ in h̄ sacro requiritur
ex p̄te recipient^o desiderū p̄iūctiōis ad
ch̄m qd̄ facit amor z reuerētia sacri q̄ ad
donū timor^o p̄tinet. **P**rimuz ic̄itat ad fro-
quetationē q̄tidiana hui^o sacri. s. sc̄dm̄ re-
trahit. **U**n̄ si q̄s exp̄imentalr̄ coḡsere: et
q̄tidiana sūptiōe seruoze charitat^o auget
ri z reuerētia n̄ minuz. deberet q̄tidie cō-
care. **S**i at̄ sentiret p̄ q̄tidiana frequētiō-
nē reuerētia minuz z seruoze n̄ mltrū augeri
tal̄ d̄beret iterdū abstinere. vt cū maior de-
uotioz reuerētia p̄ modū accederet. **U**n̄
q̄tum ad h̄ relinquit^o ē suo iudicio. **E**t hoc
ē qd̄ d̄t aug. **D**ic̄ q̄sp̄ia n̄ ēē q̄tidie accipit

dā eucharistia, ali^o affirmat q̄tidie sumen-
dam. Faciat vnusquisq; illud q̄m fides
suam credit pie esse faciēdū. **¶** pbat exē-
plis zachēi & centurionis: q̄ vn^o recepit
dñm gaudēs. Ali^o dicit. Nō sum dignus
vt intres sub tectū meū. & vt req; misericordiaz
psecut^o est. **¶** Hecet Tho. & Aug. **¶** Pro fū-
damēto seu pambulo. **¶** Videm^o q̄ in reb;
sensibilib; oia p̄tinue variant. **¶** Quid. xv.
metam. Nec spēs sua cuiq; manet rerūq;
nouatrix. **¶** Ex alijs alias reparat natura fi-
guras. **¶** Nil eq̄dem p̄stare diu sub imāgie
cadere credideri. **¶** Vñ & vita nra q̄tidie la-
bil^{is} & minuit. **¶** Sen. ad Lu. **¶** Quotidie mo-
rimur: q̄tidie demit aliq; ps vite nre. **¶** Vñ
et aliqd̄ depdit p̄tinue de substantia viuēti-
tis. qd̄ oportet repari p̄ sumptionem cibi.
Sic & in vita spūali aliqd̄ p̄tinue depdit.
et q̄ntum est ex nobis q̄tidie labimur: idō
oportet restaurationē fieri p̄ spūale n̄tri-
tionē ad quā ordinat eucharistia. **¶** Iō q̄rit
An eucharistia rē. **¶** Dic rñ. vt s̄. **¶** Post re-
sponione autē dicas q̄ de cōione p̄ varie-
tate tempoz varia facta sunt instituta. **¶** In
ecclia siq̄dem p̄mitiua dñi ch̄i sanguis re-
cens seruebat in cordib; credentiū: cōica-
bant oēs q̄tidie: vt patet Act. ij. **¶** Et d̄ cō-
se. dist. ij. c. Peracta. **¶** Lapsu p̄o r̄pis con-
munionis vsus deduct^o ē ad dies dñicos.
Et de h̄ d̄ Aug. de p̄se. di. ij. c. **¶** Quotidie
Quotidie eucharistie cōmunionē accipe
nec laudo nec vitupo: oib; rñ dieb; domi-
nicis cōicandū horroz. **¶** Succedere p̄o r̄pe
statutū fuit vt ter in anno hoies cōicarēt.
Viz in pasca: natali dñi: & pentec̄. vt patet
de p̄se. di. ij. c. **¶** Et si nō frequēti^o. et c. **¶** Secu-
lares. **¶** Tpe p̄o in q̄ charitas refriguit ob-
ligauit ecclia laicos ad cōmunionē semel i
anno rñ. **¶** Sicut patet extra de pen. & re. c.
Dis **¶** Misera hui^o erat^o p̄ditio in q̄ etiā
plurimi vix semel in anno ad cōmunionē
se p̄gant. **¶** Indurati rē. **¶** Erreccati **¶** Non
mix si mortē ante incurrit^o q̄n ad cibū vi-
te recurrere negligit^o. **¶** Nā p̄pter p̄nitates
nature ad malū fit p̄tinua depditio spūa-
lium. **¶** Iō nobis dar^o ē cib; iste corpis ch̄i
q̄ eos a q̄b; sumit digne facit imortales.
¶ Figura **¶** Sen. ij. legit d̄ ligno vite q̄ po-
terat reddere hoies imortales. i. potētes
nō mori. **¶** Spūalr **¶** Lib; iste p̄ualer q̄ red-
dit imortales. i. non potētes mori. quā

homine in se cōuertit. **¶** Aug. li. p̄fes. in p̄-
sona ch̄i. **¶** Non tu me mutabis in te sic cū
dum armis tue: sed tu mutaber^o in me.
¶ Secundus art. **¶** In p̄ced. rē. **¶** Nūc de
quattuor medijs. s. de q̄nto: sexto: se-
ptimo: & octauo. **¶** Quoz
¶ Primus est mentis illuminatio
¶ Secundus est gratiaz augmētatio.
¶ Tertius est satisfactio.
¶ Quartus est ab hoste defensio.
¶ Primus est mentis illuminatio. **¶** Per deus
tam em cōionem & misse auditionē in q̄
ch̄is spūalr manducatur: mentales oculi il-
luminant ad diuinā bonitatē p̄mpl^o cō-
templādā. **¶** In cui^o figura **¶** Tob. xj. **¶** Tobī
as ex felle piscis illūnabat. **¶** Fel piscis est
passiōis ch̄i amaritudo in hoc facto rep̄-
sentata. **¶** Secundus est gr̄az augmenta-
tio & p̄tutū atq; meritoz. **¶** Vñ **¶** Innoē. de
off. misse. ij. p̄te. c. vl. at. **¶** Per hui^o sacra-
menti p̄tutem vnīuerse p̄tutes augentur:
et oim gr̄az exuberant charismata. **¶** Per
hoc enim q̄ corpus ch̄i sumimus & si-
bi icorpo: amur: participes efficiamur oim
bonoz q̄ ch̄is in illo corpe opar^o est: ieiū-
ando: vigilando: discurrendo: p̄dicando
& orando: & sic de alijs. & meriti passiōis
sue. **¶** Item in hoc sacramēto accipio parti-
cipationē oim meritoz tot^o ecclie et oim
sanctoꝝ. **¶** Vñ d̄ Alber. magn^o. **¶** Per verū
christi corpus omnes nos omnib; christi
gratijs & oim fidelitū cōicamus: puta oim
patriarchaz: p̄phetaz: aploꝝ: martyꝝ: cō-
fessoꝝ: virginum & angeloz: atq; electoꝝ
omniū. que omnia a ch̄isto in corpe my-
sticū fluxerunt. **¶** Unde p̄t̄ dicere pius ic-
sus cui libet digne cōmunicāti illud quod
dixit **¶** Jacob ad **¶** Laban **¶** Sen. xxx. **¶** Hodi-
cū habuisti anteq; venire ad te: et nunc di-
ues effect^o es. **¶** B̄ndixit tibi dñs ad intro-
itum meū. **¶** Vere benedicit homo ad itro-
itum ch̄i. **¶** Quod em de^o est ex natura hoc
fit hō p̄ gr̄am digne cōicando. **¶** Cum ḡ de
us habeat sapientiam infinitā: potentia:
et bonitatē. ex eius potentia homi in hoc
sacramento cōmunicata efficit homo pot-
entior ad p̄uose opanduz: ex sapiētia sa-
pientior ad electionem boni & fugam ma-
li: ex eius bonitate magis pius & charita-
tius atq; pacificus. **¶** Tertius est satisf-
factio **¶** Et hoc sibi conuenit duplici ratōe.

De sacramento Eucharistie

Si em consideret vt sacramentū: vt sic habet vnire christo que vnio fit p charitatez q opit multitudinē peccatorū: et ex cui⁹ feruore cōsequit aliq̄s remissionē non solum culpe sed etiā pene: nō q̄dez totū semper: sed iuxta modū deuotiōis suscipiens. Si autē consideret vt sacrificiū/habet vim satisfactiuā pro his pro quibus offert: taz viuīs q̄ defunctis: vbi etiam magis attendit deuotiō offerētis q̄ quantitas oblatiōis: vt patet Lu. xij. de vidua que misit duo minuta. de q̄ dicit dñs q̄ plus oib⁹ misit: pōderāto vitz suo affectu. Quāuis ḡ hec oblatio ex sui q̄ntitate sufficiat ad satisfaciēdū poī pena: non tñ p eā fit sp̄ satisfactio p oī pena: lz nihil mai⁹ offerri possit. Tñ Alexā⁹ der papa de conse. di. ij. c. Nihil in sacrificijs mai⁹ esse potest q̄ corpus et sanguis ch̄i: nec vlla oblatio hoc potior ē. sz oēs peccat: que pura conscientia est dño offerenda. Quart⁹ est defensio. s. ab hoste. Defendit em a mūdo inq̄ntū roborat animū in christi amore/retrahendo ab amore mūdi. Ps. Si ambulauero i medio vmbre mortis. s. in hoc mūdo: nō timebo mala: qm̄ tu mecū es. s. p hoc sacramentū. Defendit etiam a carne et fomite mītigandē sicut aqua refrigerat ignem. Hinc Ps. in p̄ona deuote comunicāz/ait. Sup aquā refectiōis educavit me: animā meā cōuertit. s. ad sp̄alia que inclinata sunt ad carnalia. In cui⁹ figura cū manna descēdebat et ros. Defendit insup a demone inq̄ntū est signū passiōis ch̄i: p quā victi sunt demones. Ps. Parasti in cōspectu meo mēfaz: aduersus eos qui tribulāt me. Et Chryzost. sup Joannē Ut leones flāmā spirantes de mensa dñi recedim⁹: terribiles demonib⁹ facti. Exemplū qd̄ ostendit hoc sacramentū terribile esse demonib⁹. In episcopatu Burienſi erat qdaz q̄ p̄tendebat sanctitatem tantā in abstinentia q̄ videbatur alter Joānes baptista. Dies q̄i de tota puincia ad eum currebāt credētes eum esse sanctū: et tñ erat hereticus et perversus. mortu⁹ est et honorifice sepultus. Post tēpus aliquod inq̄sitor hereticę prauitatz diligenter inq̄rens: inuenit p̄ fideles testes q̄ fuerat heretic⁹. Sententiā ḡ de consilio ep̄i Burienſis et alioz prudentū q̄ ossa eius comburerent. Altante ḡ populō

proiecta sunt ossa in ignem: et statim demones ossa leuauerunt de igne: et tenebāt ea suspēsi in aere: nec tamen videbantur demones. Populares ergo ceperūt clamare. Horiāt ep̄s cum istis fratrib⁹ qui voluerūt cōburere sanctū dei ex inuidiā. Ecce quō deus non vult. Tunc ep̄scopus timuit. Fratres autē confortauerūt eū dicētes. Nos h̄ sumus p̄ fide: Preparētis vos ad missam: quia ostendet deus miraculū ne fides piclites. Ep̄scop⁹ ergo dicit missam. Salue sancta parens rē. Quādo autē eleuauit corpus ch̄i: tunc demones clamauerunt dicētes in aere. Guido de lacha: nos defendimus te quantū potuim⁹: sed mō nō plus possumus: quia ad mator nobis. s. ch̄is. Et statim ceciderūt ossa in ignem et combusta sunt. et glorificata ē fides p̄pter corpus christi. Patz itaq̄ q̄terribile sit demonib⁹ corpus christi. Et oib⁹ autē p̄dictis patet q̄ deuote sit sumēdū tanq̄ fructuosissima aie refectio. Ideo Aug. sup Joan. Secur⁹ accede/pans est non venenum.

Tertius articulus. Aud. rē. Pensate ergo q̄ntam deuotionē ad hoc sacramentū habere debem⁹: per quod sic nobis litat: ditatur: et defendit ania. Nam vt oib⁹ cuncta iura Ania ē corpi p̄ponenda. xxxvij. dist. Sedulo. et. xij. q. j. Precipimus. et de sacrosanc. eccle. l. Sancim⁹. Propone parabolā de tunica regis: de qua in ficedenti sermone. Et adde q̄ p̄pter eius vilitationem adquiris gratia regis et diuitie multe. Danturq̄ arma bellica: quib⁹ si quis voluerit vti: omnes aduersarios euicet. Nonne ad tunicā illam diligētissime cōsugeret⁹: Si itaq̄ p̄ bono rēporali et corporali vix seruanda ibi curreretis libenter: quāto magis ad ch̄i corpus pro saluāda anima. Nam scribit Deut. iij. Animā tuam sollicitē serua.

De eucharistia
Sermo xj.

Qui māducatur
rē. Hoc facite in meā cōmemorationem. Lu. xxij. et. j. Loz. f. In triplicem vitz cōmemorationē